

Wychowanie do życia w rodzinie (WDŻ) w klasach liceum ogólnokształcącego

1. Regulacje prawne :

a) Podstawa programowa

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z dnia 2 marca 2018 r. poz. 467).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z dnia 31 sierpnia 2018 r. poz. 1679).

b) Sposób realizacji

- Sposób realizacji zajęć określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 czerwca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakres treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z dnia 9 czerwca 2017 r. poz. 1117).

c) Zapis na świadectwie szkolnym uczestnictwa uczniów na zajęciach WDŻ

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z dnia 18 maja 2018 r. poz. 939, załącznik 1 p. 11. niniejszego rozporządzenia) : Udział uczniów w zajęciach wychowania do życia w rodzinie na świadectwach szkolnych i w arkuszach ocen odnotowuje się części „Inne zajęcia”. W miejscu przeznaczonym na wpisanie oceny z tych zajęć wpisuje się odpowiednio „uczestniczył lub uczestniczyła”.

2. *Wychowanie seksualne i edukacja prorodzinna w szkole ponadpodstawowej*

- 1) Specyfika zajęć wychowania do życia w rodzinie polega na wspomaganiu młodych ludzi w ich rozwoju ku odpowiedzialności, samowychowaniu, wierności sobie i przyjętym zasadom oraz wartościom i zobowiązaniom.
- 2) Dzięki realizacji treści i celów założonych w podstawie programowej młody człowiek zdobywa umiejętności, które uwrażliwiają go na potrzeby drugiego człowieka i poszanowanie jego osobowej godności.
- 3) Zapropionowane zadania i ćwiczenia mobilizują uczniów do wzmocnienia relacji międzyosobowych i traktowania innych z empatią i życzliwością. Uczenie szacunku dla norm moralnych, obyczajowych i prawnych, które chronią system wartości. Wszystkie te działania otwierają się na szczególny wymiar: płeć i role małżeńskie oraz rodzinne, które w przyszłości będą podejmować wychowankowie szkół ponadpodstawowych.
- 4) Realizacja zajęć wychowanie do życia w rodzinie wspiera młode pokolenie w dokonywaniu wyborów zgodnych z akceptowanymi społecznie i etycznie normami postępowania oraz przyjętymi wartościami. Do takich wartości między innymi należą: dostrzeganie potrzeb drugiego człowieka, poszanowanie jego intymności i godności, wolność od uzależnień, odpowiedzialność w sferze seksualności.
- 5) Warto zauważyć, że seksualność człowieka w realizowanych podstawach programowych jest potraktowana integralnie i powiązana ze wszystkimi wymiarami osoby. Uwzględniono nie tylko aspekt fizyczny, ale także psychiczny, intelektualny, społeczny i moralny człowieka. Takie ujęcie obliguje do zwrócenia szczególnej uwagi na osobowe odniesienie do seksualności (traktowanie podmiotowe), a także uwzględnienie istotnych zagadnień wychowawczych jak: szacunek, miłość i troska o dobro drugiego człowieka.
- 6) Mając na uwadze dynamiczny rozwój uczniów w okresie dojrzewania oraz ich możliwości percepcyjne, układ treści programowych ma charakter spiralny i w znacznym stopniu nawiązuje i kontynuuje treści realizowane w szkole podstawowej. Wiedza dotycząca rozwoju płciowego, zmian psychicznych, komunikacji w rodzinie, budowania relacji społecznych i przygotowania do pełnienia przyszłych ról rodzinnych została tak ułożona, aby umożliwiała młodemu człowiekowi nie tylko zdobywanie informacji, ale także pomagała w rozwijaniu kompetencji społecznych.

*Zajęcia Wychowania do życia w rodzinie w klasach I- III LO (Liceum czteroletnie - po SP)
realizowane są w oparciu o program:*

KL I LO

„Wędrując ku dorosłości” Program nauczania do życia w rodzinie dla klasy 1 liceum, technikum lub szkoły branżowej I stopnia Wydawnictwo „RUBIKON” Teresa Król

Nr dopuszczenia: 1070/1/2019

(Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 356).)

KI II LO

„Wędrując ku dorosłości” Program nauczania do życia w rodzinie dla klasy 2 liceum, technikum lub szkoły branżowej I stopnia Wydawnictwo „RUBIKON” Teresa Król

Nr dopuszczenia: 1070/1/2019

((Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 356

*Zajęcia Wychowania do życia w rodzinie w klasach I- III LO (Liceum trzyletnie - po Gimnazjum)
realizowane są w oparciu o program :*

“Wędrując ku dorosłości” Wychowanie do życia w rodzinie. Program nauczania dla klas I-III szkół Rubikon Teresa Król ponadgimnazjalnych.

(Program „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla klas I–III szkół ponadgimnazjalnych jest realizacją podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół z dnia 23 grudnia 2008 roku (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej opublikowane w Dzienniku Ustaw z dnia 15 stycznia 2009 r., Nr 4, poz. 17).)

Rozkład treści nauczania WDŻ dla klas I–III liceum ogólnokształcącego, technikum oraz szkoły branżowej I stopnia

Klasa I

1. *Komunikacja interpersonalna:*

- budowanie więzi osobowych: koleżeństwo, przyjaźń,
- komunikacja werbalna i niewerbalna oraz jej znaczenie w relacjach interpersonalnych,
- cztery płaszczyzny komunikatu, bariery komunikacyjne,
- czynniki wpływające na efektywność komunikacji.

2. *Dorastanie.*

- Poszukiwanie własnej tożsamości:
- kryteria dojrzałości psychicznej, społecznej i duchowej,
- psychiczna autonomia i poczucie odrębności,
- samoświadomość i samoakceptacja, odpowiedzialność za własny rozwój i samowychowanie,
- hierarchia wartości, motywacja dokonywanych wyborów.

3. *Emocje i uczucia:*

- fizjologia procesów emocjonalnych,
- rodzaje emocji i uczuć,
- wpływ uczuć na działanie,
- inteligencja emocjonalna.
- kryteria płciowości,
- cele płciowości

4. *Człowiek istotą płciową:*

- kryteria płciowości,
- cele płciowości,
- kobiecość – męskość, różnice i komplementarność,
- stereotypy płci,
- partnerstwo, parytet płci.

5. *Pierwsze zauroczenia i fascynacje:*

- zakochanie a miłość,

- subiektywna ocena, idealizacja drugiej osoby,
- spotkania i rozstania,
- dorastanie do miłości.

6. *Integracja seksualna.*

- Dojrzała płciowość:
- dojrzałość sfery biologicznej, intelektualnej, emocjonalnej i duchowej,
- zaangażowanie we własną integrację seksualną,
- etapy integracji seksualnej,
- trudności w integracji seksualnej.

7. *Inicjacja seksualna*

- współczesna kultura i wzorce medialne ludzkiej seksualności,
- przyczyny przedwczesnej inicjacji seksualnej,
- presja seksualna,
- skutki przedwczesnej inicjacji seksualnej,
- przemoc seksualna i przemoc domowa,
- czynniki sprzyjające tworzeniu satysfakcjonującej więzi między mężczyzną a kobietą.

8. *Uzależnienia behawioralne:*

- choroby cywilizacyjne,
- osoba uzależniona a dojrzała,
- fonoholizm,
- uzależnienie od internetu,
- uzależnienie od gier komputerowych.

9. *Uzależnienia chemiczne*

- przyczyny sięgania po środki uzależniające,
- napoje energetyczne,
- alkohol,
- narkotyki,
- dopalacze,
- nikotynizm,
- czynniki chroniące.

Klasa II

1. *Budowanie prawidłowych relacji w rodzinie i grupie społecznej*

- szacunek dla siebie i innych,
- obrona własnych poglądów,
- radzenie sobie w sytuacji stresu i presji grupy.

2. *Savoir vivre i budowanie prawidłowych relacji w grupie społecznej*

- zasady dobrego wychowania,
- podstawowe zasady grzeczności na co dzień,
- savoir vivre w świecie wirtualnym,
- taktowne i nietaktowne zachowania w miejscach publicznych.

3. *Dojrzałość biologiczna:*

- indywidualne tempo rozwoju,
- zdrowie prokreacyjne,
- zdrowie i higiena.

4. *Płodność człowieka:*

- główne funkcje płciowości,
- fizjologia płodności i jej neurohormonalne uwarunkowania,
- budowa i funkcjonowanie układu rozrodczego kobiety i mężczyzny,
- planowanie dzietności w rodzinie,
- metody rozpoznawania płodności.

5. *Problem niepłodności*

- przyczyny i rodzaje niepłodności,
- czynniki obniżające płodność,
- profilaktyka niepłodności,
- diagnostyka i leczenie niepłodności
- naprotechnologia
- techniki wspomaganego rozrodu:
  - wewnątrzustrojowe (sztuczna inseminacja),
  - pozaustrojowe (in vitro),
- adopcja.

6. *Macierzyństwo i ojcostwo – przygotowanie do podjęcia tych ról*

- ciąża, opieka prekoncepcyjna i prenatalna,
- ciąża a używki (dziecko z zespołem FAS),
- szacunek dla ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci,
- przyjęcie dziecka również z niepełnosprawnością jako nowego członka rodziny,
- miejsce dziecka w rodzinie.

7. *Antykoncepcja*

- rodzaje środków antykoncepcyjnych i sposoby ich działania,
- skuteczność i skutki uboczne w aspekcie medycznym, psychologicznym i moralnym,
- środki przeciwwznieźdzeniowe i wczesnoporonne

8. *Prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa*

- godność człowieka,
- naruszenie godności w sferze seksualnej,
- ekshibicjonizm w internecie,
- prostytutka nieletnich,
- pornografia.

Klasa III

1. *Dojrzałość do małżeństwa*

- dojrzały wybór współmałżonka w aspekcie:
  - fizycznym,
  - prawnym,
  - psychicznym,
  - umysłowym,
  - uczuciowym,
  - społecznym,
  - socjalnym,
- przyczyny niedojrzałości wyboru współmałżonka.

2. *Fundamenty dobrego małżeństwa*

- znaczenie zobowiązania podjętego podczas aktu zaślubin,

- konstytucyjnie chronione wartości związane z funkcjonowaniem małżeństwa i rodziny,
- znaczenie trwałości związku małżeńskiego dla rozwoju społeczeństwa

3. *Typy struktury rodziny:*

- rodzina wielopokoleniowa,
- rodzina pełna,
- rodzina niepełna,
- rodzina zrekonstruowana.

4. *Funkcje rodziny i ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka*

- prokreacyjna,
- opiekuńcza,
- wychowawcza,
- ekonomiczna,
- profilaktyczna.

5. *Wartości i tradycje ważne w rodzinie:*

- zasady, normy, wartości duchowe,
- świętowanie,
- organizacja i przeżywanie czasu wolnego,
- wartości kulturowe i patriotyczne.

6. *Czynniki wzmacniające i osłabiające rodzinę:*

- budowanie prawidłowych relacji w rodzinie:
  - dialog i empatia,
  - takt i delikatność,
  - szacunek, wierność i zaufanie,
- sytuacje trudne w rodzinie,
- czynniki osłabiające rodzinę:
  - uzależnienia,
  - zdrady,
- odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie.

7. *Konflikty i kryzysy w rodzinie*

- przyczyny konfliktów,
- sposoby rozwiązywania konfliktów,

- przeproszanie i przebaczenie,
- separacja i rozwód.

8. *Prawodawstwo dotyczące rodziny*

- prawa i obowiązki małżonków,
- prawa i obowiązki rodziców,
- prawa dziecka,
- obowiązki państwa wobec rodziny.

9. *Institutionalna pomoc rodzinie*

- sytuacje trudne:
  - uzależnienia i zachowania ryzykowne,
  - choroby,
  - ubóstwo i bezrobocie,
  - problemy pedagogiczne, psychologiczne i prawne